

Posudek školitele na disertační práci Mgr. Veroniky Vavrečkové

Československo a Egypt v letech 1945–1968

Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Historický ústav, 210 s. rkp.

Mgr. Veronika Vavrečková se rozhodla shrnout a dále doplnit poznatky o Československo – egyptských vztazích v období ohraničeném koncem druhé světové války a rokem 1968.

Československá diplomacie měla po první světové válce klíčový úkol v navázání diplomatických vztazích s mocnostmi a přimět je k uznání existence samostatné československé republiky. Zároveň s touto úlohou měli českoslovenští diplomaté cíl rozšířit vazby na další státy, nejen z důvodů politických, ale i hospodářských, vzhledem k tomu, že mladá republika nutně potřebovala mít dobré exportní možnosti. Československé aktivity v Egyptě se začaly projevovat záhy a to již od roku 1920, kdy byl v Alexandrii založen Československý konzulát.

Mgr. Veronika Vavrečková přistoupila k přípravě disertace velmi odpovědně, o čemž napovídá rozsáhlá heuristická základna představující řadu analyzovaných písemných pramenů v archivech a dobový tisk. Nutno je zmínit zásadní fondy v Archivu Ministerstva zahraničních věcí v Praze a to konkrétně fondy Politické zprávy, Teritoriální odbory, Právní odbor, Generální sekretariát, Diplomatický protokol a Personální spisy. Dále je nutné zmínit pramennou základnu čerpanou z Národního archivu z většinové části z Výstřižkového archivu Ministerstva zahraničních věcí, dále také z fondu KSČ – Ústřední výbor a fondu Československý ústav zahraniční. Pramennou základnu doplňují archivní materiály prameny uložené v Archivu Kanceláře prezidenta republiky, například fondy Protokol tajné a Nástupní audience. Mgr. Vavrečková též využila tištěné prameny a pracovala např. se statistikami či sbírkami zákonů.

Práce je časově vymezena roky 1945–1968 a jednotlivé kapitoly jsou členěny časově do logicky se uzavírajících period, kde jsou reflektovány stěžejní tematické okruhy. Hlavní těžiště tématu je po druhé světové válce, přesto Mgr. Vavrečková do práce vhodně zakomponovala období vzájemných vztahů před rokem 1945 s těžištěm v meziválečném období, které můžeme pokládat za zakladatelskou periodu československo-egyptských vztahů. Autorka pochopitelně využívá i stávající odborné práce a to především v částech, které dokreslují plastičnost československo-egyptských vztahů, tedy v pasážích o dodávkách zbraní do Egypta a budování Military Technical College v Káhiře.

Též i u tématu, který na vzájemné vztahy měl a též má mimořádný dopad a to je československá egyptologie, jejíž výsledky mají neustále světové renomé.

Struktura disertační práce vychází z kombinace časového a tematického členění. Je rozdělena vedle úvodu a závěru do pěti kapitol, které jsou dále tematicky členěny podle nejzásadnějších témat vzájemných vztahů daného období. A zároveň je text dané kapitoly vždy doplněn o nástin vnitropolitického vývoje Egypta. Vzájemné vztahy byly zcela pochopitelně ovlivňovány proměnami bipolárního uspořádání světa. Autorka se též průřezově věnuje struktuře diplomatického aparátu působícího jak v Egyptě, tak v Československu. Součástí práce je pochopitelný poznámkový aparát, seznam pramenů a literatury a seznam zkratk.

Úvodní kapitola se věnuje navázání a kultivaci československo-egyptských vztahů a nastiňuje jejich vývoj do konce druhé světové války. V tomto zakladatelském období se plně projevovala různá aktivita a osobní kontakty jednotlivých československých představitelů působících v Egyptě. Následující pasáže jsou věnovány proměnám československo-egyptských vztahů po druhé světové válce a věnují se klíčovému roku 1948, který znamenal v rámci orientace československé zahraniční politiky naprostou změnu a též i personální čistky v diplomatickém aparátu, který se politicky naprosto proměnil a tyto čistky měly vliv i na obsazení exponovaných pozic vhodně kvalifikovanými experty. Stejně tak jako v meziválečném období, kdy exportní orientace československého průmyslu byla zásadní, tak i v poválečném období byla tato činnost v centru zájmů československé diplomatického sboru. Proto se i autorka podrobně zabývá nejen v této kapitole vzájemnou obchodní výměnou.

Období let 1948-1953 je charakterizováno ochladnutím vzájemných vztahů, které se posléze rozvine v těsnější spolupráci, v jejímž centru je i činnost československých egyptologů a patricipace Čechoslováků na zbrojních dodávkách a budování Military Technical College v Káhiře. Následné období je charakterizováno jako konsolidace československo-egyptských vztahů v letech 1961-1968. V závěru autorka shrnuje celou práci. Československo – egyptské vztahy pochopitelně neměly obdobnou důležitost, jako vazby Československa s evropskými či významnými mimoevropskými státy, avšak politická a ekonomická důležitost pro československé představitele učinila z Egypta pro československou diplomacii určitou bránu do Afriky.

Na samý závěr bych rád krátce ocenil svědomitost autorky disertační práce. Zároveň je třeba pozitivně hodnotit je i to, že Mgr. V. Vavrečková svým studiem nevybočovala z individuálního studijního plánu a je vhodné vyzdvihnout i její publikační aktivitu. Ze všech těchto důvodů si zaslouží, aby jí byla po úspěšné obhajobě předložené práce udělena vědecká hodnost doktor (Ph.D.).

PhDr. Jiří Štěpán, Ph.D.
Školitel

V Hradci Králové 22. 2. 2019